

BB 323.211

1975 JAN 26
Magyar Hírlap

244

Budapesten harcoltak

Emlékezés a Vörös Brigádra

Budán még dörögtek a fegyverek, de a főváros másik felén, Pesten, már béke volt, amikor 1945. január 26-án, a budai királyi Várpalota kertjében, a nyilasok kivégezték a *Vörös Brigád* harcosait.

A Szálasi-puccs utáni napokban Füredi Lászlóék Vilma királynő úti lakásán (ma Gorkij fasor) kezdődött meg a *Füredi házaspár*, *Rónai Ferenc*, *Dálnoki Nagy Ferenc*, *Kós Árpád*, *Kós J. Géza*, *Nyeste Kálmán* és *Varga Ernő* vezetésével a Vörös Brigád szervezése. A megalakuló ellenállási csoport tagjainak többsége az illegális kommunista párt, a szociáldemokrata párt és a szakszervezetek tagjai közül került ki. Éjszakánként jelszavakat, feliratokat festettek a házak falára, átrajzolták a fasiszta plakátokat, s ezzel párhuzamosan megkezdték az előkészületeket a fegyveres akciókra. A kezdetben néhány főből álló brigád fokozatosan ötven-hatvan főnyire bővült. Hamarosan fölvettek a kapcsolatot a KMP-vel is. Rónai Ferencen keresztül tartották az összeköttetést *Braun Évával*, aki ebben az időben az Országos Ifjúsági Bizottság katonai vonalát irányította. Braun Éva közvetítésével jutottak el a kommunista párt utasításai a Vörös Brigádhoz.

Az ellenállási csoport *Varga Károly* segítségével felvette a kapcsolatot a Garay téren állomásozó XIV/2-es KISKA-századdal. A század segítségével „legalizálták” magukat, jutottak megbízható igazolványokhoz. A brigád harcosai kisebb csoportokra szakadva beépültek ebbe az alakulatba, ott fontos felvilágosító munkát végeztek, s irányították a század németellenes, nyilasellenes akcióit.

1944. december elején *Kós J. Géza* és *Halapi János* „hivatalos” nyíltparancsral megjelent a Pestszentlőrinci Repülőgépgyárban, s az akkor szolgálati helyüket elhagyó, kocsmázó nyilas gyárórság fegyvereit összeszedték és elvitték magukkal. Hat karabély és egy automata puska gazdagította a Vörös Brigád fegyverkészletét. Egy lőszerszerző csoportot is létrehoztak, tagjai elsősorban az egyre közeledő frontról szereztek be a muniációt.

A Vörös Brigád harcosai vezették a Mexikói úti Nyomorék Gyermekek Ottthonába beszállásolt KISKA-egység több sikeres akcióját is. Kézi gránátokkal elhallgattatták egy könnyű légvédelmi üteget, amely zavarta a szovjet légi erő tevékenységét. Ezenkívül rendszeresen rombolták, megsemmisítették a fasiszta alakulatok híradóvonalait. Őrjárataik során felszámoltak kisebb katonai csoportokat. Megmentettek két szovjet katonát. Emlékezetes haditetteik közé tartozott,

hogy 1944. december 24-én agyonlőtték az egyik nyilas körzetvezetőt. A felszabadító szovjet csapatok közeledtekor megakadályozták a gyermekotthon értékes felszerelésének elhurcolását. Füredi László és Rónai Ferenc vezetésével a KISKA-sok megtámadták és megsemmisítették a XIV. kerületi nyilas pártközpontot.

A Vörös Brigád vezetőinek, harcosainak egy része a Vilma királynő úti illegális lakáson tartózkodott. Éjszakánként innen indultak portyázásaikra. A Damjanich utcában székelő német katonai parancsnokság azonban nyomozni kezdett utánuk. 1945. január 6-án bekövetkezett a tragédia. A német parancsnokság, valószínűleg árulás révén, értesült a titkos búvóhelyről. A Vörös Brigád ott-tartózkodó harcosait, vezetőit körülfozták, letartóztatták. Először a Damjanich utcai német katonai parancsnokságra hurcolták őket, majd átadták a Nemzeti Számunkérő Szék nyilas pribékjeinek.

1945. január 7-én német katonák, nyilasok, csendőrök körülvették a Garay téren állomásozó KISKA-alakulatot is, s az ott-tartózkodó mintegy 150 harcost lefogták.

A letartóztatottak közül a Vörös Brigád vezetőit a nyilasok a budai királyi Várba hurcolták, ahol az inkvizíciót megszenyítő kínzásokkal próbálták őket szóra bírni. Az ellenállók azonban inkább a halált választották, semmint hogy árulókká legyenek. Bizonyítékul ellenük azokat az igazolványokat, fegyvereket használták fel, amelyeket a letartóztatáskor náluk találtak. Súlyos bizonyítékot jelentettek azok a Vörös Brigád-igazolványok is, amelyeket a felszabadító szovjet harcosokkal való találkozáskor kívántak felhasználni. Ellenük szólt az is, hogy a letartóztatást követően, lakásuk környékén nem semmisítették meg német katonákat, pedig ez korábban rendszeresen előfordult.

Húsz napig tartó kínvallatás után a nyilasok és a csendőrök a királyi palota kertjébe hurcolták a lefogottakat, és meggyilkolták őket. *Braun Évát* — akit még január elején egy igazoltatás során tartóztattak le —, valamint *Rónai Ferencet*, *Absolon Saroltát*, *Bauch Sándort*, *Varga Károlyt*, *Varga Ernőt*, *Füredi Lászlónét*, *Dálnoki Nagy Ferencet*, *Nyeste Kálmánt* és *Fuhrmann Vilmost* ekkor érték a gyilkos golyók, *Füredi László* pedig 1945. január 7-én halt hősi halált.

A Vörös Brigád vezetői, harcosai tevékeny részesei voltak a fővárosban a kommunista párt irányításával kibontakozó ellenállási mozgalomnak. Befolyásuk, akcióik hatása túlnőtt a csoport keretein.

Botos János